

Юшко С. В. Амортизація основних фондів у податковому обліку: критичний погляд на проблему

Розширена анотація

З липня 1997 р. підприємства–платники податку на прибуток окрім бухгалтерського здійснюють ще й податковий облік нарахування амортизації. Визначена при цьому сума амортизації приймає участь у розрахунку величини оподаткованого прибутку і суми податку на прибуток.

В роботі наголошується, що розмежування механізмів нарахування амортизації для цілей бухгалтерського і податкового обліків привело до певного спотворення основних функцій амортизації – формування джерела для відшкодування зношених засобів праці та одержання ефекту податкової економії. Як наслідок, управління амортизаційними відрахуваннями підприємств, що працюють на висококонкурентних ринках, стає доцільним хіба що з позицій забезпечення достовірності бухгалтерського обліку.

Дослідження механізму нарахування амортизації для цілей податкового обліку дозволило виявити ряд притаманних йому недоліків:

- амортизації не підлягає частина невиробничих фондів підприємств, що не дозволяє створювати джерело коштів для їх подальшого оновлення;

- застосовуються єдині норми амортизації для штучно визначених груп основних фондів, що мають різні якісні характеристики та є неспівставними за термінами служби;

- метод спадного залишку не забезпечує повне перенесення вартості основних фондів на витрати виробництва протягом їх економічно раціонального строку служби;

- застосування групового обліку балансової вартості фондів груп 2, 3 і 4 не дозволяє вчасно списати на витрати вартість зруйнованих, викрадених чи ліквідованих основних фондів, і, відповідно, затягує у часі створення джерела коштів для їх заміни;

- запроваджений порядок індексації вартості основних фондів не забезпечує формування реальної відновної вартості засобів виробництва.

Автор зауважує, що застосовуваний у чинному податковому

законодавстві порядок нарахування амортизації замість забезпечення підприємствам податкової економії та формування джерела коштів для вчасного оновлення засобів виробництва, носить переважно фіскальний характер, викривляючи реальну вартість основних фондів та подовжуючи терміни їх амортизації. Відповідно, механізм нарахування амортизації повинен, на думку автора, бути терміново переглянутий. Ідеальним варіантом при цьому була б відмова від подвійного обліку амортизаційних відрахувань і використання при визначенні об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств сум амортизації, нарахованої у бухгалтерському обліку, скоригованої певним чином для цілей оподаткування.

Називаються такі напрями удосконалення існуючого механізму податкової амортизації:

Перехід до нарахування амортизації виключно пооб'єктно за групами основних фондів, сформованими виходячи з реальних термінів корисного використання об'єктів відповідної групи. Так зроблено, зокрема, у США, де всі основні засоби розбито на класи з термінами використання 3, 5, 7, 10, 20, 27,5 і 31,5 років. У такому разі фонди, що мають однаковий або близький термін служби, будуть амортизуватися за однаковими нормами.

Відмова від нарахування амортизації за методом спадного залишку та запровадження в якості базового прямолінійного методу із встановленням норми амортизації виходячи з реального терміну служби об'єктів групи.

Запровадження можливості для підприємств застосовувати прискорену амортизацію шляхом використання, наприклад, кумулятивного методу, описаного у П(С) БО 7 «Основні засоби» за умови забезпечення цільового (на інвестиційні цілі) використання тимчасово вивільнених з-під оподаткування коштів.

Забезпечення своєчасної індексації вартості основних фондів виходячи з їх поточної справедливої вартості та застосування норм амортизації щодо відновної вартості незамортизованої частини об'єктів.

Надання права суб'єктам оподаткування нараховувати амортизацію по основних фондах невиробничої сфери принаймні за прямолінійним методом нарахування амортизації.

Повний текст статті див. за посиланням:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2008_10_9